Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вlашагlкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГIАЛГIАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГIАЛГIАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕН МИНИСТРИЙ СОВЕТЕН ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера деhз ● ШИНАРА, 20 ОКТЯБРЬ, 1981 ШУ. ● № 125 (6515). ● Мах 2 кеп.

Советски Союза къехье гамхой! Сихъе Iилма-технически прогресс! Массе метте юкъекхахьа хьалха латта опыт!

ЧIогIъе сакхетаме коммунистически дисциплина! Творчески инициатива йолаш хила!

Экономика чIоаггIа дегIаккхувла! (КПСС ЦК ТIахьехамашцара)

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА СИЙНА

●

«Назрановский» совхоза Пхьилекъовгий-Юртарча отделене «Херсонец-200» яхача комбайнаца хьажкIаш чуэцаш воллу механизатор Васильев Петр. Духхьал доагор чудоттача хана мара комбайнага сеца ха ца йоаккхийташ, къахьегама овсарле лакка йолаш чуэц цо хьажкIаш.

СУРТА ТIА: доагор кхухьачо машине тIе нагIа Экажев Махьмад П. Васильевна комбайна чу доагор чудотташ воалл.

Н. ПЛИЕВА сурт.

●

СОВХОЗА САГГОТА НОВКЪОСТАЛ ЭШ

КПСС XXVI съездо юрта боахама къахьегамхошта хьалхие оттадьча керттерча дехкарех цаI да цхьайтталагIча пятилетка шерашка а дIахо йодача хана а ялат алсамдаккхар, из тIа-тIа дукхагIа хьувкъадер.

Из бехктокхаме дехкар толаме кхоачашдара дерригаш шоай низаш оарцагIдаьха къахьегаш боахк Назрановски района «40 лет Октября» яхача совхоза къахьегамхой.

Укх шера ялата лаьрхIа кхо эзар гектар ка бола культураши ши эзар совгIа гектар хьажкIаши хьалкхеьый совхоза механизатораша. Дерригa ка бола ялат ший хьинахьеи ца дойташи чуйцад планагIа дакхха дозар 18,4 центнер йолаш. хIара гектара тIара 23,7 центнер а йоаккхаш. Толамс кхоачашьый пачхьалкхенна из дIаладара план а. Планал совгIа дIаденнид цхьа эзар совгIа тонн ялат.

Цу хьалхарча толамо кхы тIа а хьинар айдаь, къахьегамцара безам совбаьккха, ирибаьнаб совхоза болхлой еррига йоккха оре а дIалаьца яда шоай хьажкIаш чуэца. Ялх «Херсонец-7», кхоъ «Херсонец-200» яха комбайнаш, дукха тракторни тележкаши автомашинаши йоаккхай тIа укх чуэцаш. 18 октябрь хьатIаотташ 891 гектара тIара хьажкIаш чуйина яьхай. ПланагIа 26 центнер яккха езача юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 37 центнер йоаккх. ХIанзале пачхьалкхенна дIаеннай 2670 тонн, еррига планагIа дIачуяла йоагIараш 3980 тонн йолаш.

Укх шера кердача индустриальни хьисапе хьажкIаш хьалкхеьый совхоза цIи хезача механизаторашa Кодзоев Бахьаудина, Гелисханов Iовсапа, Евкуров Жабраьила, Олигов Абукара, Точиев Мовлаттире, кхыбараша.

Эггара хьалха цхьаь кIирагIа чуийца яьхай Ленина орден лелаеча Гелисханов Ахьмада Юсупа звенос 280 гектара тIа кхесраш. Цар ши бIаь гектар хулача цхьан кхай тIара 1640 тонн томар тIехь хьажкIаш яьхай е юкъера лаьрхIача — 50 центнер фуалъяьхараш.

Дика хьийкъай воих звеной яраш а. Гуш де агротехнически бокъонаша дIа ма деххара хьажкIаш бIаьсти дIайийна хилар, цул тIехьагIа ший каннахьа химически оасар даьлга, кхы тIа царна ашараш а хьинар на кхолеш совхоза механизатораша чакхдаьккхалга.

Укх шера из маьхе культура 221 гектара тIа хьалихельй Даьхено Октябрьски революце, Къахьегама Цlеча Байраkхо, «Знак Почета» яха ордеваш синача Кодзоев Гасной Бахьаудина звенос. Тъкъо шу совгIа ха я бокъон на лаьттанца доттагIал а тесса цу хьинар долча механизаторо хьажкIаш кхеяь. ТIа-тIа совйоалаш йоагIа цун говзал. Цхьа шу дIалахийтац цо толам ца боаккхаш. ДIадахача шера республике хьажкIаш лелаераштa юкъе яьржача социалистически эхьр хьалхара моттиг яьккхар Кодзоева ши бIаь гектар хулача ший кхай тIара хIара гектара тIара 50 центнер фуалъяьхa хьажкIаш а яьха. Соахка саина дика хьийкъай цун хьажкIаш укх шера а. Царех 185 гектара тIара яраш чуийцай. Юкъера лаьрхIача 50 центнер фуалъяьхa хьажкIаш йоал.

Чуэца йолалья Евкуров Янарса Жабраьила звенос 283 гектара тIа кхельраш а. Царех 125 гектара тIара яраш чуйица баьнаб механизатораш. Дег гIоздоаккхаш кьувкъам кхебаьб Жабраьила звенос. Юкъера лаьрхIача хIара гектара тIара 40 центнер фуальяьха хьажкIаш йоал.

Укх шера «Венгерский ССК-363» яхачен «Одесская-10» яхачен фух йола хьажкIаш хинна совхоза кхацка дIайийнараш. Царех цхьаь совхоза керттерча агронома Чуманов Махьмада дуьш:

— Венгерски фух ярий хьувкъам лаккхагIа хуле а боахама экономика дегIайоалара дукха пайданагIа я «Одесская-10» яхараш. Венгерски фух йолча хьажкIех цхьа тонн дIачуелие пачхьалкхено 70 сом лу совхоза, хIаьта «Одесская-10» яхачарех — 210 сом. Цул совгIа, цу фух дIачуерна хьажкIаш миссел пачхьалкхено комбикорм а йохк совхозега.

«Одесская-10» яхача фух йола хьажкIаш а Олигов Ахьмада Абукарен Точиев Аюпа Мовлаттирен звенош хьалхкеьраш. Чумакова баьча тохкамах Точиева 170 гектар хулача кхай хIара гектара тIара 35 центнер фуальяьха хьажкIаш йоахаргья, хIаьта Олигова звеной 248 гектара тIара — 32 центнер.

Духхьал цхьа звено мара яц совхозе планагIа яха йовгIараш мара хьажкIаш ца йоахаш. Гадиев Мусай звеной 140 гектар хулаш дола кха дар АгIалкхерча лаьттанца оатгIув а болаш. Цу метте чIоагIа йокъал оттарах воих звеной ярий саина дика хьийкъаяц цун яраш.

Укх шера дика хьувкъам болаш хьахинна хьажкIаш сихагIа чуийца яхаро шоашта могар ду комбайнераша, трактористаша, шофераша. Цхьа сат ицц царех хулаш йола хало дага йоагIаши саьхьата тIа хьежаш болх беши. Комбайнераштa юкъе къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу «Херсонец-200» яхача комбайна тIа нагIача Евкуров Жабраьила. НормагIа чуэца езараш 6 гектар йолаш, хIара дийнахьа 8 — 10 гектара тIара хьувкъам чуэц Жабраьила томар тIехь 75 — 85 тонн хьажкIаш а йоахаш. Совхоза кулгалхоша беркал а еллаш дика къахьег Ачхой-Мартановски района «Лермонтовский» совхозера командировке веначa Амирхаджиев Шахида. «Херсонец-7» яхача зIамагIйолча комбайнаца нормагIа 2,9 гектар йолаш 4 — 4,5 гектара тIара хьажкIаш чуэц Амирхаджиева. Цо саина къахьегама овсарле лакха йолаш болх бу Назранерча «Сельхозхимия» яхача объединенера веначa Сагов Хьамзата. ХIара дийнахьа 4 — 4,5 гектара тIара хьажкIаш чуэц цо а.

Комбайнераштa лхьс баьна болх бу лафеташа центральни хьатта хьажкIаш дIакхухьача трактористаша. ХIара дийцахьа балха нормаш 125 — 130 процент кхоачаш а еш хьинар ца кходеш къахьег Измайлов Анатоле, Евкуров Iалихана, Дугиев Абукара, Малгобекерча «Сельхозхимера» командировке веначa Магиев Исраьила, Шалински района «Сельхозхимера» веначa Усумов Хьамзата, кхыбараша.

Совхоза коллектив раьла я Назранерча «Сельхозтехникера» командировке баьхнача шоферашта беча балха а. Комбайнашкара аьта гIадамаш силос чуйоллача кIоага тIа дIакхухьаши, хIаьта из болх чакхбаьлча байсана централни хьаттара заготзерно хьажкIаш дIаувзаши балхаш ду цар. Царна юкъе белгалбаьнаб Хамхоев Махьмадгири, Газдиев Башир, Дзауров Iамархан, кхыбараш.

Шоай дехкараш толамс кхоачашду силос кIоага чу IотоIеш боахкача Т-150 маркех болча тракторашa тIа багIача Гудермесски района «Терек» яхача совхозера командировке веначa Гайтукаев Мовсара, совхоза механизатора Микаилов Ибраьхlама, кхыбараша.

ДогIа а дийлха октябра 16 — 17 деношка кхай тIаIаьда йолаш хьажкIаш чуэца йиш йоацаш биеар механизатораш. Из ха а пайда ца еш зеха йоализар цар. Цу шин дийнахьа шоай комбайнашта, тракторашта, машинашта даьтта хьокхаш, мельеши оатхадаш чIоагIъеш, царех хувца езараш хувцаш, кхы тIа мел эша технически гIулакхаш деш балхаш дир механизатораша.

Техника кIезига хиларах дор иаз дIакхачац лоаццача хана дерриra хьувкъам чуйица баккхара. ХьажкIашца цхьана чуэцаш латт генараш, шекаре свекла. Уж культураш а хьалкхеьый дукхача лаьттан тIа. Сихдаь дIадувш да гурахьа дув ялат. Уж дерригa балхаш чакхдахяра дукха техникен механизаторашин эш.

Керттерча агронома Чуманов Махьмада яхачох совхоза хьажкIаш чуэцара «Ачалукский» «Лермонтовский» совхозашкара новкъостала йоагIа «Херсонец-200» яха ши комбайн а дIалаьрхIача дийнахьа 50 гектара тIара яраш мара чуэца кхочаш дIаккхачаш. ТIаккха ткъо дIа совгIа ха езаргья цхьа эзар совгIача гектара тIара кхиса хьажкIаш чуэцара. Фу дерrига нагахьа саина цу юкъа догIаш делхаш деноши укхе?

ТIаккха геттара тIехьа ма йргIий уж. Цу гIулакхага хьежара чIи лаьча саина сихьа оарцагIъяла еза из совхоз чуйодаш йола «Чечено-ингушсортсемпром» яха объединени. Из дехкарийла я балхаш аттача даьнначa колхозашкара, совхозашкара комбайнаши автомашинаши совхоза новкъостала яхийта, кхы тIа эшарашка хьажа. Цхьа фиг ца бойташ лоацача хана чуийца яха еза механизатораша хала хьалкхеьь хьажкIаш.

С. АУШЕВ.

ГIУЛАКХАШ ВО ЛЕЛАЦ

Тха боахама хIанзлехьа кхоачашъяьй пятилетка хьалхарча шера ялат даккхари доакъараш Iалашдарен планаш. Совхоза кхаш лелаераша чуйнад 2182 тонн ялат. Шера планагIа лаьрхIа хинначул 182 тонн дукхагIа хул на. Цо тоpo еннай 1460 тонн ялат пачхьалкхенна дIаладала, шера план 1200 тонн йолча.

Хьайбашта 730 тонн йол яьккхай, 1300 тонн ча Iалашдаьд, 4100 тонн силос дIаелзай, 200 тонн сенаж кийчъяьй. Укх шера планагIа лаьрхIа хиначул дукхагIа 320 тонн гIоаси 700 тонн мошен доакъараш Iалашдаьд совхозе.

Совхоза хьайбаш лелаераша а толамца кхоачашъяьй ийс бетта задани. Пачхьалкхенга дехкад 52 тонн дулх, ийс бетта план 49 тонн йолча. ДIаяхьнийтай 400 тонн шура, кхаал ийс бетта план волча.

Укх шера хьайбай продукцеш яхарен пачхьалкхента йоккхарен дехкараш дизза кхоачашдара тIехьа социалистически яхь а йоарживь къахьегаш ба совхоза доахнин жан лелаераш. ХIаьта хIавалкхьа кхоачашъяьй совхоза пачхьалкхенга тха дохкара задани. Пачхьалкхенна дIаденнад 85 центнер тха, шера план 80 центнер волча.

Лоаша аьтча, совхоза коллективо толамца кхоачашду цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера шийна хьалхашка оттадаь хинна дерригa дехкараш. Алхха цхьа комсаш кхеелга юкъера дIадаьлча.

Цу дехкарех лоархIабаьбац совхоза комсаш лелаераш. Укх шера планагIа 800 тонн комсаш чуэца а пачхьалкхенна дIаяла а лаьрхIа хиннача, совхоло чхьагIар доаккхача заводе дIахьнийтараш 232 тонн мара яц.

Комсаш кхеяра дехкарех тхо лоархIа ца дара бахьан алхха хьоттама хьалаш хала аттандаь хинна Iац. Керттерча даькъе комсий бешамашка де деза балхаш ханнахьа дизза чакхдаха иза дIа на кхачарча дувзадения да из. Боахаме тоьац комсашта ханнахьа Iунал дара эшаш йола техника а нах а.

ЛерттIа Iунал деш хилча МагIалбиньа лаьттанка дика хьийкъа комсаш кхее йиш йолга хьагойт тха совхозерча толашагIйолча комсаш лелаераш хьокхамаша. ПланагIа 36,1 центнер йолча шоай лелаеча комсий кхашкара хIара гектара тIара 40—52 центнер комсаш чуийцай укх шера цхьаболча гектаржкаша.

МоллагIча коллектива толамаш Iалашдераш цун сий доаккхараш шоай хьинар кхоца деш къахьегаш бола нах ба. Совхоза кхаши хьайбаши лелаераштa юкъе дукха ба массаца а, социалистически яхьс хьалха латташ, моллатIа шоашта тIадилла гIулакх дизза кхоачашдеш, овсаре къахьегаш, новкъостaштa дикка хьоцда я гойташ бола болхлой.

Царех ба механизатораш Провоторов Борис, Умаров Хьусен, Бахаев Махьмад, боьна беттараш Ахмадова Матату, Чичаева Рукьйат, доахкга хьокаш вола Ваймурзаев Саид-Махьмад, комсаш лелаераш Ибрагимова Хьалимат, Таликадова Малика, Мутиева Аминат, Гараева Эсет, кха лелаеш бола дадаев Iадал, дукха кхыбараш. Дукха дувца йиш яр царех хIараие балхах лаьца.

Боахама гIулакхаш кхы а дикагIа хила йиш яр торонех дикагIа пайда эцаш хилча. Цу хьакъехьа иххьдерни оаха оалор де йиш йолаш да, изъадараш тхона новкъостал эшаш да.

Масала, хьаьарга вай ялаташ кхеделга. Тха совхозе дIалахача пятилетки шерашка юкъера лаьрхIача ка болча ялатий хьувкъам хIара гектара тIара 23 центнер йолаш хиннаб. Укх шера хIара гектара тIара 24,5 центнер яьнией. Из хьокхам планагIа лаьрхIа хинначул шин-кхо центнер лакхагIа ба.

Цхьабагъда, МагIалбинерча хьалашка хIара шера гектара тIара 28—30 центнер ка бола ялаташ кхеде йиш я. Тха совхозе дукха ялат довтхона хитачох, чуэцача хана. Дика комбайнаш хиннийс а яь ялаташ чуэшила вIаштIехьдаьккхача дикка лакхагIа хила йиш яр платий хьувкъам. Из тха боахама низашца тоаде йиш йолаш хIама да. ТIаккха дукхагIа хила йиш я кхаш лелаерах хьабоала пайда.

ХIара шера дикка низкьала лел совхозе дулх даккхара дехкараш кхоачашделга. Хьайбашта Iунал делга тоадича, доахан а жа а довш гIерадоалаш йола моттигаш ца хилийтача белгала лаккхургда хьайбаш кхабарах доала беркат.

Ханнахьа вагонаш йоассаьь боахама хьайоагIа хIамаш цIаа вIаштIехьа ца далаб бахьан долаш машинаькъа 17 эзар сомал совгIа гIод текхад совхозо дIаьнначе пятилетка шерашка.

Кхето хала долаш да цхьа хIама. ХIара шера цкиня эшаш дола фу Iооттову тха совхозо. Цхьабикъда, районо план кхоачашъяц вьле яз пачхьалкхенна дIадолийт ялат дIаэцача маьхах. ТIаккха дIаде фу лехаш ерригача республике го баха белаш хул совхоза специалисташ. Корадича а шозза дукхагIа мах дIабода араьхьара хьатIадахьача фуга. Цу тайпарча «бахерех» доккха зе доал боахама а пачхьалкхенна а. Масала, из бахьан долаш алхха укх шера 26 эзар соме зе хинад совхоза.

Цар а уж саина кхылочa а кхоачамбоацараша лохъю къахьегама овсарле, лакбу продукцета дIабола мах, зе тох совхоза боахама. ДIахо йодача хана цу тайпара кхоачамбоацараш тхоай балха ца хилийта лаьрхIа да тхо. Уж дIадаккхара торо дургья совхоза болх белгала тоабе.

ХIанз цхьатарра гуйбан балхаш чакхдоахаш ба совхоза къахьегамхой. Чакхдоалаш латт гурахьа ца бола ялаташ дIадувлга, бIаьсти дIаовргйолча хIамашта элбь оахалга, Iай доахани жан латтача моттигашка доакъараш хьатIадзилга. ДIадолдаьд гуйран балхаш совхоза комсий кхашка а.

Дикача хьокхамашца ер шу чакхдаккхавац хьатIадоагIача шера кхы а дикагIа болх бара эша лард йолтараш тIехьа социалистически яхье а баьна хьинар кхо ца деш къахьегаш ба совхоза кхаши хьайбаши лелаераш.

С. БУХАДИЕВ,
МагIалбикерча ГI. Ахриева цIерагIча совхоза директор.

Ханал хьалхабувлараш

«ХIара балха дийнахьа хьадер дукхагIа хилийта!» яхача девизах шерра социалистически яхь йоарживьча Вознесеновски газобензинова завода болхлой дика совгIат кийчдаь лакъабоагIа Сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дузача цIейна. Ер шу доладелча деш планагIа лаьрхIачул совгIа завода коллективо маьхала яьккхай 110 эзар гаргга ча сома маьха товарна продукци, заданел совгIа арахийцай 155 эзар мах бола валови продукци.

Овсаре къахьегарал совгIа, къаьстта дика тоадаьд цо укх шера ший деррига технико-экономически хьокхамаш а. Къахьегама овсарле лакхьяра пачхьалкхен план 4,9 процент тIехкхоачашъяьй. ДIабахача ийс бетта лаьрхIачул совгIа пачхьалкхенна баь пайда 44 эзар сом да.

Социалистически яхье хьалха латташ хиларца белгалъяьна я Баркинхоев Махьмада Башира кулгвалдеча комбинированни установка коллектив.

* * *

Шера кхи эзар метр бурув тохаргда яхача девизах шерра социалистически яхь боаржальча Малгобекски бурув тохара балхий управлене бурувдеттараша къаьстта дика производственни хьокхамаш доах цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера. Бурув тохара итт бетта план хIанзлехьа дикка тIехькхоачашъяьй цар. Пачхьалкхен планагIа лаьрхIачул совгIа тохад цар 620 метр бурув. Къахьегама овсарле лакхьяра задани 114,3 процент кхоачашъяьй.

Укх шера план Сийлахь-боккхача Октябрьски социалистически революце 64 шу дузача денга кхачалехьа кхоачашъе доккхий дехкараш тIайийцадар УБР-ерча дукхача бригадаша. Царех цхьачар хIанзлехьа тIехкхоачашъяьй бурув тохара шера план. Царна юкъе я Галаев Iийса, Папхадзе Гурама, Савин Александр, Галаев Iаьла, Заев Анатолий керте латтача буровой коллективаш. Цар хьанзлехьа тIадоагIача шера чотах техад 700 метр совгIа бурув.

Б. КОСТОЕВ.

ДОАЗАЛ ДЕХЬАРА ХОАМАШ

◆ БУДАПЕШТ. Венгерски горнякаш болабенаб «Халимба-3» яхача кердача бокситови шахтана эксплуатаци е. Укхаза дIаоттаьча хIанзарча ханарча оборудоване торо хулийт шахтерий къахьегам дикка аттача бакха. Хьаьха бокситаш 300 метр совгIа кIоаргачара низ болча конвейерца хьалтIа боах. Укх шера шахтера йоаккхаргья 100 эзар тонн гаргга маьхе бийдал. 1983 шера «Халимба-3» горнякаша мехка дургья 1,2 миллион тонн бокситаш — Венгре йоахаш мел ярех кхоалагIа даккъа совгIа яраш.

◆ ТРИПОЛИ. Iарбий юкъарча халкъа конгресса Массазарча секретариата чIоаггIа харцахьа лаьрхIад Египте демократически партIатонаш теллаеи хилар.

Цу организаце юристийдемократий Дунен халкъашта юкъерча ассоциаце адресагIа яхьийтача телеграмма тIа белгалдаьккхад египетски набахтенашка эзараш интеллигенни викалаш, профсоюзни дунен деятелаш, юридически чIоагIбаь цхьаккха бехк а боацаш Садат волча хана лийца чубоахкаш хилар. Массазарча секретариато дунен общественность тIахьийхай политически гIулакхашта чубоахкараш мукъабахийтара де дезар де а Египте демократически партIатонаш юхаметтаоттае а аьнна.

◆ ФРИТАУН. Сьерра Леоне общественостага машара тIехьа, халкъий кхерамале бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе дакъа лоацаргдола машара Къаман совет мехка вIашагIйолла аьнна кхайкарал даьд «Би Юн» ахача правительственни газето.

Лаьттан тIа мел дола дийна хIама дIадоаккхаргдолча ядерни тIема кхерам айлук боагIаш хилар гуйнахьа доацаш хила йиш яц дегIадоагIаш дола мехкаш. Сьерра Леоне общественность, белгалдоаккх газето, дехкарий ла я герзаш Iоадара духьа, на машара, ядерни герзаш дIаладахара тIехкьарча шеррача кампанена юкъе хьинаре дакъа лаца.

(ТАСС).

ПАРТЕ ТЕШАМЕ ГIОНЧА

Комсомола аргIанара XIX съезд хьаелларгья 1982 шера 18 мае. Цу хьакъехьа решене тIайийцай 16 октябре Москве хиннача ВЛКСМ ЦК пленумо.

Дийцад комсомольций хьинар, дисциплина, организованность дIахо лаккъярах, КПСС XXVI съездо дIадехарашка хьежжа совса чура болх аргабаьккха йодарах дола деш.

ВЛКСМ ЦК хьалхарча секретара Б. Н. Пастухова доклада тIен цига даьча къамаьлашкен белгалдаьккхад кагирхой коллектива дог хиларга хьежжа юххьанцара комсомольски организацеш массала цун дикача моральни климата йоахо еш, новкъосташка йола уйла чIоагIъеш, доагI-доатIар хIарамегара хьадехаш хила езалга. ВЛКСМ хIара организаце дийна, творчески атмосфера хьаяр — партийни съездо оттадаь лоархIаме дехкар.

Пленуме белгалдаьккхад комсомольски балха эффективность лаккъяр партийни решенеш практически кховчашъеча, кагирхошта юкъе комсомольций авангардни лоархIам чIоагIбеча, кхетам дулга системии, комплексни хьисапи чакхдоаккхача кагийча нахен мехкарашен хьинаре даьна лацара новкъостал деш хила езалга. Пленуме даьнъ доаиараша белгалдаьккхад болх дикагIа дIаболаийтаж, критически замечанешка принципиальнегIа хьежаш, чIоагIагIа тIахьожам лоаттабеш, решенеш кхоачаш, миштa ю хьожаш хилар тоаде дезалга. Сага терко яр, цун йоахо яр комсомольски балхи тIехь керттердар хила деза.

ТIаййцача соцам тIа белгалдаьккхад Ленински комсомол, КПСС XXVI съезда решенеша дIадехарашка хьежжа, ший мутIараш чIоагI а даш ВЛКСМ членийн хьинар, дисциплина, организованность лакх а еш кагирхошта коммунистически кхетам балара гIулакха юкъе хьош дола дакъа доккхагIа хулийташ дIахо йодача хана а парте тешаме гIонча, денале резерв хургхилар.

Дийцад иштта «Физически культурен спорти наха юкъа дукхагIа йоаржавра хьакъехьарча» КПСС ЦК-ан СССР Министрий Советен соцам кхоачашбара дола комсомольски организацей дехкараш.

(ТАСС).

Лекторий семинар

«Знание» яхача общества городскойи районнин организацей, партийни комитети лекторий — международникий республикански семинар хилар укх денопка.

«КПСС XXVI съезд дунен социалистически система дегIайоалаярах а социализма механица цхьана гIулакхаш беладарах а» яха тема а йолаш, лекци йийшар КПСС Нохч-ГIалгIай обкома лектора В. В. Банкина.

Л. Н. Толстой цIерагIча Нохч-ГIалгIай пачхьалкхен университета преподавателаш а тайп-тайпара темаш йола лекцеш йийшар.

Политически экономе, кафедра доцента, экономически Iилмай кандидата А. М. Багдасаряна йийшача лекце тема яр: «Дунен шин системана юкъера социально-экономически яхь — КПСС XXVI съезда материалашка хьежжа».

«Иране исламски революци хинна кхо шу» яха тема йолаш яр всеобщи историе кафедра воккхагIволча преподавателa, исторически Iилмай кандидата Ш. А. Гапурова йийша лекци. Иштта семинаре лекци йийшар марксистско-ленински философе кафедра воккхагIволча преподавателa И. С. Осадче. Цун тема яр: «Польшерча хьалий пхьалола дешаш».

Лектораш — международникаш раьза хилар семинаро баьча балха, тематика тоаярах а дIахо дешарах а лаьца шоашта хетар дийцар.

ЛЕРХIАЧУНГА — ЦХЬАН МУГIАРЕ А ДОЛАШ

1981 ШЕРА ИИС БЕТТА КЪУЛБАСЕДА КАВКАЗА ВЕЖАРАШХА ЙОЛЧА АВТОНОМНИ РЕСПУБЛИКАША ЛЕЛАЯЬЧА СОЦИАЛИСТИЧЕСКИ ЯХЬА ИТОГАШ

ЦхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу чакхдала гарга кховчаш латт. Къулбаседа Кавказа автономни республикай къахьегамхоша хьинаре къахьегаш чакхбаьккхаб 1981 шера хьалхара ийс бутт. Индустре, юрта боахама, гIишлошъяра, транспорта, кхыча доакъой къахьегамхоша ерригача участкашка шоай низ тIаберзабаь хиннаб планаши тIайица социалистически декхараши кховчаш а тIехкховчаш а дара.

Экономически социальни дегIаахара дакъе дикка доккхий толамаш даьхад. Из къаьгга хьахьокх 1981 шера январе — сентябре баьча балха итогаша.

Предприятешка, гIишлошъеча, колхозашка, совхозашка, кхыча организацешка кийч а яь кховчашъеш латт материалаши къахьегама ресурсаши кхом беш дIаахийтара, производства эффективность лакхъяра йола мероприятеш.

Партеи правительствай социмашка хьежжа къаьстта чIоагIа теркам тIабохийт доагор, йIовхал, электроэнерги кхом беш дIаахийтара. ХIаьта цу даькъе дикка доккхий толамаш а даьхад.

Шоаш тIайийна декхараш тIехкховчаш а деш, къаьстта дика къайъеташ я укх шера В. И. Ленина цIерагIча ЭЛОУ-АВТ яхача установкера А. Ф. Бандилета кулгалдеча смена коллектив. Установкерча сменашта юкъе яьржача социалистически яхье хадданза хьалха а латташ, хIара бетта план тIехкховчашъеш хьайоагIа из. Хьинаре къахьегарца укказа белгалбаьнна ба технологаш Н. Ковалева, А. Даневич, И. Галиев, Т. Боярская, Д. Сурцев, И. Эльбаум. Массаза а технологически режим нийса лелаю цар.

СУРТА ТIА: (аьрдехьара аьттехьа) технологаш Н. Ковалёва, А. Даневич, И. Галиев, Т. Боярская, Д. Сурцев, И. Эльбаум.

Промышленность

1981 шера ийс бетта продукци, хаделей дукхагIа дола тайпаш маьхала дихара, къахьегама овсарле лакхъяра керттера планови заданеш кховчашъяьй ерригача автономни республикай индустре болхлоша.

Планал совгIа арахийнай ктташ миллионаш сомий маьха продукци — мехкдаьтта, газ, электроэнерги, металл, машинош, оборудовани, культурно - бытовойи боахамеи гIулакхашта дола товараш.

Керттерча производствени фондех эффективнегIа пайда оацара чотах дукхача заводашкеи фабрикашкеи дукхагIа арахийцай продукци.

Нохч - ГIалгIай АССР-е дIабахача ийс бетта соахка цу хана хинначунца нийсйича машиностроенеи металлообработкаи предприятешка арахийца продукци 3,2 процент лакхъеннай, хаунии лаьчах хIамаш ечеи промышленносте — 9,6 процент, яйгача промышленносте — 5 процент, кхачан промышленносте — 7,2 процент.

Культурно - бытовойи боахамеи гIулакхашта эша товараш 7 процент дукхагIа хьа[illegible].

Дикка дукхагIа товарни продукци арахийцай Къулбаседа - ХIирий, Дагестански, Черсий - Балкхарой республикай предприятешка а.

Производствени коллективашка йоккха опыт Iоаьй общественни производства эффективность лакхъяра, къахьегама дисциплина чIоагIъяра, балха хан эзаьа йоаелга кIезигдара, технически прогресс юкъейоалаяра. Цу деррига торо хилийтай бIарчча хьайнцача Къулбаседа-ХIирийн Черсий-Балкхарой АССР индустре а Нохч-ГIалгIайи Дагестански АССР дукхача предприятешка а совнагIа хьаь продукци къахьегама овсарле лакхъяра чотах арахеца.

Цунца цхьана, итогаша хьахьокхаш ма хиллара, йолаш йолча торонехи кховчамехи дукхача предприятеша боагIача тайпара пайда ийцабац.

Автономни республикай дикна дукхача предприятеша продукци маьхала яккхара ийс бетта йола программе кховчашъяьйц. ТIехьаюса предприятеш 1981 шера хьалхарча ах шера хиннарашца нийсйича дикка дукхагIа я.

Дукхачи предприятеша кховчашъяьйц оттальча ассортиментагIа ерригa продукци арахецара, продукци лоаттаяра, къахьегама овсарлеи, продукцега шийга дIадодачун ийс бетта план а.

Уж кховчамбоацараш дIадахар, 1981 шу — цхьайтталагIча пятилетка хьалхара шу — ерригa планови заданеш тIайийца декхараш кховчаш а тIехкховчаш а деш сийлеца чакхдаккхар — хIара производствени коллективна эттаре хьалхара дерех декхар.

Шу чакхдала юхейисача ханара планаш ниакъала хилар теркал дича производства ерригача участкашка индустре болхлой чIоагIа ияо тIабахийта къахьега дезарга.

ПРОМЫШЛЕННОСТО 1981 ШЕРА ИИС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

[illegible]

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Продукци маьхала яккхара план кховчашъяр	100,7	101,8	102,1	102,7
Соахка укх хана хиначунца нийсдича лькхха товарни продукци дегIаяхар	99,4	106,0	104,7	105,0
Къахьегама овсарле лакхъяра план кховчашъяр	100,8	102,6	101,2	101,6
Соахка укх хаваца нийсдича къахьегама овсарле лакхъялар дегIаяхар	99,9	106,8	104,5	101,6
Промышленни предприятеш	183	189	119	189
Царех продукци маьхала яккхара план кховчам ца хьрен	8	9	7	5

Юрта боахам

Хьувкъам чуийце боалаш, цхьайтталагIча пятилетка шоллагIча шера хьувкъама лард елла йовлаш латт колхозийи совхозийи кхашка. Хвоттама хьалаш аьттув боацаш хинналале а автономни республикай лаьтта леладераша дика хьувкъадаьд ка бола ялат, хьажкIаш, шекарь свеклаш, баьцадаараш, комсаш, хIаьта пачхаьалкхенга уж йохнара планаши декхараши кховчашдара деррига низаш оарцагIдаьха къахьегаш а ба укх денощка.

Боахамашка общественни хьайбай Iаи кийчо еш, доакъара запасаш совйоахаш латт. Доакъарий дукха тайпаш соахка укх хана хиначарца нийсдича укх шера дукхагIа Iалашдаьд.

Хьайбаш кховбилгеи леладелгеи дикагIа вIаштIехьдаккхар бахьан долаш 1981 шера ийс бетта дикка дукхагIа даьккхад дулх Нохч-ГIалгIай, Черсий-Балкхарой, Дагестански республикашка, хIаьта яхье яьнача ерригача автономни республикай колхозашкеи совхозашкеи дIабахача ийс бетта юкъера лаьрхIача хIара кхоабача Iаттагара дукхагIа яьккхай шура, цу даькъе вай республике 114 килограмм а йоаккхаш.

Автономни республикай хьайбаш лелодераша Iалашдаьд пачхаьалкхенга хьайбаши оалхазараши, шура, фуаш доххара ийс бетта план кховчашъелга. ХIаьта соахка укх хана ехачарца нийсйича уж продукташ пачхаьалкхенга дукхагIа ехай. Цхьабакъда, хьайбаш леладерий дIахо а кховчашъе езаш йоккхий планаши социалистически декхараши да. Толаме уж кховчашдара чIоагIа низ тIабахийта беза, хьайбай боахам дегIабоалабара даькъе долаш дола кховчамбоацараш дIа а доахаш.

Эзтара хьалха де дезар да хIара ферме хьайбай продуктивность лакхъелга, хьайбаш цайойтиилга, уж дебаделга, дикагIа кхоабилга, пачхаьалкхенна уж лакхча кондицех долаш дIа а телаш. Лоача кондицех пачхаьалкхенна хьайбаш дIателаро дулха ресурсаш телкаю, хIаьта доахан дебадара цухьале а ю.

Шийи ханнахьа а ца бойташ а хьувкъам чуийцар, дика вIаштIехьдаьккха хьайбаш Iаьнгаре дахар — автономни республикай лаьтта леладерий хьайбаш леладерий сийлен декхар.

1981 ШЕРА ИИС БЕТТА ХЬАЙБАЙ ПРОДУКТАШ КИИЧЪЯРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

[illegible]

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Хьайбаши оалхазараши	100,8	100	102	108
шура	101	100,2	102	104
фуаш	109	109	100,7	109,4
ДIадахача шераца нийсдича хьайбай продукци киийчъяра боарам:				
хьайбаши оалхазараши	128	102	112	112
шура	103	101	108	108
фуаш	104	99	106	108

1981 ШЕРА ИИС БЕТТА КОЛХОЗАШКЕИ СОВХОЗАШКЕИ ХЬАЙБАЙ ПРОДУКЦИ ЯККХАР

проценташца

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Балкхарой Черсий АССР	Дагестански АССР
Соахка укх хаваца нийсдича даьккха дулх	116	91	108	106,3
Соахка укх хаваца нийсдича яьккха валови шура	107	103	108	105,6
ХIара кхоабеча Iаттагара яьккха шура — килограмм	1681	1884	1748	1446
ДIадахача шера укх хаваца нийсдича гулдаь котама фуаш	112	91	97,0	99,7

Капитальни гIишлошъяр

Подрядни гIишлой организацей коллективаша дIабахача ийс бетта шоай низаш оарцагIдаьха хиннеж производственни социально-культурни гIулакхашта лаьрхIа объекташ хьалъяра а уж эксплуатаце дIаяьара а.

Нохч - ГIалгIай Черсий-Балкхарой АССР гIирсаш хьаладара хьоладаь пачхаьалкхен ахча дикка дукхагIа карадерзадаьд соахка укх хана хинначунца нийсдича. Цунца цхьана, дукхача лоархIамеча хьонхамашта ийс бетта плановни заданеш кховчаш ца еш йисай.

«Боахама механизмана планировани елга тоадарех производства эффективность, балха дикал лакхъярех хьахьехарча» КПСС ЦК-а а СССР Министрий Совета а 1979 шера 12 июлерча соцамга хьежжа автономни республикай дукхача подрядни организацешка кховчашъяьйц товарни гIишлой продукце керттерча хьокхама бола лаан. Цо тешал ду дукхача объекташта средстваш дIаеньялга хIана а долаш хиларан планах лаьрхIача боарамех керттера фондаш болх бе йолайоалийтилга Iалашдайза хиларан.

Автономни республикай гIишлонхоша декхар тIадиcад городашкерчеи къахьегамхошта лаьрхIа чуIе цIеноп хьалдаь дахара даькъе а.

1981 шера йиьлагIча квартале гIишлой организацей планаш кхы а низкъалагIа я.

Дикна дукхагIа чуIе цIеноп, деша даха ха йоацарий учреждеинш, социальни гIулакхашта лаьрхIа кхыйола объекташ хьалъяь яха езаш ба уж.

ГIишлонхоша къаьстта чIоагIа теркам тIабахийта беза балха дикала, хIана аьлча кхла йоагIача тайпара тоаяь, балхаш чакхдаьха лына йоацаш объекташ эксплуатаце дIателаш моттигаш йоландаь. ХIара подрядни гIишлой организаце коллективана 1981 шера планаши тIайица социалистически декхараши кховчашдарал доархIамегIа дош дац.

КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШЪЯРА 1981 ШЕРА ИИС БЕТТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

[illegible]

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Пачхаьалкхен капитальни вложенеи лимитех пайда эцар	90	66,5	98	64
Соахка укх хана хиначунца нийсдича	108	86,9	104	99
Пачхаьалкхен подрядни организацешна товарни гIишлой продукце план кховчашъяр	108	98,2	84	73
Наха чуIе цIеноп хьалдара капитальни вложени пайда эцар	98	69,2	69	58
Соахка укх хана хиначунца нийсдича	87	106,5	98	103
Наха чуIе деррига цIеноп хьалдаь дахара план кховчашъяр	88	89,1	88	71
Соахка укх хана хиначунца нийсдича	78	69,7	91	106
Къахьегама овсарле план кховчашъяр	97	97,5	100,2	97
Соахка укх хана хиначунца нийсдича	108	96,7	104,2	98

Н. Анисимова цIерагIча Новогрозненски мехкдаьтта чакхдоахача заводе хьалъеш я ЛЧ-24 яха установка. Цига хьинаре къахьегаш ба № 7 йолча треста ГМУС-а ялхлагIча участка гIишлонхой. Цунна керте латт мастер Сапралиев Iалихан Магомедович. Из керте латтача монтажникаша цхьа бутт дIабахийтаи пачхаьалкхен план 135 процент кховчаш ца еш. ХIанзлехьа монтажни балхаш дара шера план кховчаш а яь, дика къахьегама совгIат кийчдаьд цар сийлахь-боккхача Октябра 64 шу дузача цIейна.

СУРТА ТIА: ялхлагIча гIишлой участка мастер I. Сапралиев.

В. ШУМАРИНА суртш.

Торговли

Деррига керттерча хьокхамашта планаш тIехкховчашъелга Iалашдаьд автономни республикай торговле болхлоша. Юрташкарчеи городашкарчеи къахьегамхошка планал совгIа итташ миллионаш сомий маьха промышленни кхачани товараш дехкад. Соахка укх хана хиннарца нийсдича дикка дукхагIа дехкад керттера кхачани промышленни товараш.

Цунца цхьана, из лоархIаме дакъа дегIадоаладара юкъе долаш да доккхий кховчамбоацараш а.

Эзтара хьалха теркам де доагIа моттигера ресурсаш товарооборота юкъеувзалга хIанз а леладара леладеш хилар. ТIехь-тIехьагIа дукхагIа эшаш долча, кхыметтел базашкеи складашкеи долаш долча товарашца хIанз а биза Iалашбац баха ях.

Мах беш йолча организацей коллективашта юкъе йолаш я ийс бетта программа кховчаш ца еш, тIехьаюсаш араш а.

Торговле болхлой лоархIамегIа дола декхар да долаш дола кховчамбоацараш сихагIа дIа а даьха цхьайтталагIча пятилетка хьалхарча шера планаши декхараши кховчашдар.

1981 ШЕРА ИИС БЕТТА ТОВАРООБОРОТА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Балкхарой Черсий АССР	Дагестански АССР
Пачхаьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборота план кховчашъяр — ерригa	102	102,1	104	102,6
цу даькъе: розничи товарооборот	102	102,6	105	102,7
общественни кхачани товарооборот	101	98,1	100,9	103,6

Быта служба

Быта служба болхлоша хадданза йоанхо ю бытовой предприятей сеть шеръяра, бытовой гIулакхий боарам лакхбара, бахача наха деш дола гIулакхаш тоадара. Гуш ма хиллара, ерригача автономни республикай городашкеи юрташкеи бахача наха деча гIулакхий боарам соахка ийс бетта хинначунца нийсбича укх шера дикка лакхбеннаб. Цхьабакъда, быта служба болхлой хIанз а кховчашъянза проблемаши декхараши кIезига дац. Долаш да ханнахьа заказаш кховчашделга телхадар, гIулакхаш во дар, къахьегамхоша дIадехача гIулакхий теркo кIезиг а яр.

Уж кховчамбоацараш дIадахар — быта служба хIара болхлочун декхар да.

1981 ШЕРА ИИС БЕТТА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР

проценташца

	Нохч-ГIалгIай АССР	Къулбаседа-ХIирий АССР	Черсий-Балкхарой АССР	Дагестански АССР
Бытовой гIулакхаш дара юкъерча боарама план шу доладелча деш кховчашъяр — ерригa	92	102,3	102	101
ДIадахача шера укх хаваца нийсдича — ерригa	102	108,4	107	108
цу даькъе: юрташка	95	108,3	106	105

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАЧУНЦА НИЙСДИЧА ИИС БЕТТА ПАЧХАЬАЛКХЕНГА ДЕХКА ХЬАЙБАШИ ОАЛХАЗАРАШИ (проценташца).

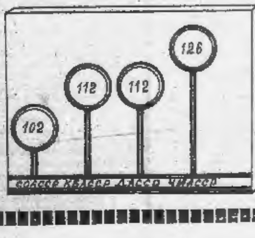

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАЧУНЦА НИЙСДИЧА ИИС БЕТТА ДАЬККХА ДУЛХ (проценташца).

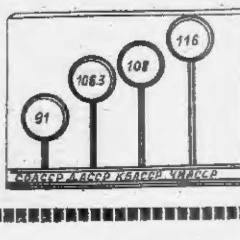

УКХ ШЕРА ИИС БЕТТА КИИЧЪЯЬ ШУРА (проценташца).

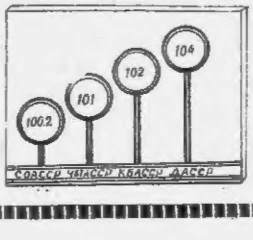

СОАХКА УКХ ХАНА ХИННАЧУНЦА НИЙСДИЧА КАПИТАЛЬНИ ГIИШЛОШ ХЬАЛЪЕЧА КЪАХЬЕГАМА ОВСАРЛЕН ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташца).

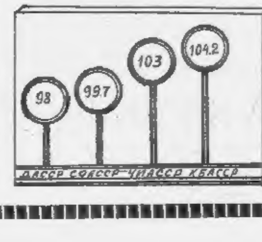

УКХ ШЕРА ИИС БЕТТА БАХАЧА НАХА БЫТОВОЙ ГIУЛАКХАШ ДАРА ПЛАН КХОАЧАШЪЯР (проценташца).

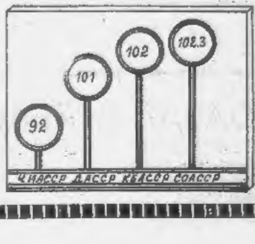

ПАРТОРГАНИЗАЦЕШКА — ОТЧЕТАШИ ХОРЖАМАШИ

КЕРТТЕРДАР ЦА ДУВЦАШ ДИСАР

Мах баь варгвоацаш балхача наха дукха гIулакх ду Грозненски почтамта а цун отделенеша а. Цуна чуйоагIача городерча 63 отделени юрташкарча 27 отделени болх беш 1137 саг ва. Городе а юрташка а бахача наха шоай ханнахьа газеташ, журналаш дIанхачийтар дукхьа дукха къахьег почтамта коллективо. 445 опорни пункте почта автомашинашца дIакхуьхь, бувзама 31 отделене посылкаш хьанйю. Газет, открытка, письмо бот, кхьдар эца безам болчоа городе «Почта - автомат» яха 4 киоск хьайийллай. Бувзама 24 отделене болх беш я телеграф, 11 отделене кхьча городашца телефонаца къамаьл де йиш хургйолаш пупиташ хьайийллай. Цу дерригво в торо лу мекка а дерригача дунен а вахар довзийташ йола корреспонденци шиб ханнакьа хьаийе.

Хьалхашка латта декхараш кхета а деш, хIанзарча хано дIадеххача бесса бувзама отделеней болх тоабе гIерташ къахьегаш я почтамта партийни организаци. Цун учете латт КПСС 52 члени КПСС членала 4 кандидати.

— Отчет ечa юкъагIа, — аьлар партбюро секретара Т. С. Штонмина. — партийни организаце дерригa хьинар «Идеологически, политикокхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо дIадехар кхоачашдара тIадерзадаь да.

ХIара бетта партийни собранеш чанхъяьхай. Цу собранешка дийцад бувзама отделеней коллективашка кхетама болх динагIа белга, партийни, комсомольски политпросвещене, коммунистически къахьегама школай, экономически образоване дешар тоаделга, социалистически яхь шерагIа йоаржаелга, кхыдола дешаш.

Берригa коммунисташ партийни декхараш долаш ба, царех дукхагIбараш уж толамца кхоачашдеш а хиннаб. Партийни элиния йоацаш цхьаккха а участок йитаяц. КПСС членаш хиннаб пропагандисташ, партийни дешара школай кулгалхой, комсомольски, профсоюзни балха юкъе а болаш дикъа лаьцад коллектива вахаре.

Партийни декхараш толамца кхоачашдеш хиннаб коммунисташ Н. Н. Апохова, П. Ф. Гунько, З. М. Голод, В. А. Гудилова, В. И. Зуева, дукхa кхыбараш.

Ала йиш ях администраце беча балха тIахьожам лоаттабеча комиссе а болх баьбац, аьнна. Партбюрос чIоагIъяьча планагIа болх беш хиннай из. Комисси хьожаш хиннай къахьегамхошки корреспонденци дIа миштa кхоачаю, дикола управлене системах найда мишта эц, социалистически яхь мишта вIаштIехьяннхай. Хьажараш чакхдоахача дакъа лоацаш хиннаб специалисташ, производстве хьалхалатараш. Цхьабакъда, керттера дар — пачхахьалкхен план кхоачаш ца яра бахьан — доклада тIа хьоа ца деш дисар.

Идейно-теоретически, политико-массови, организаторски, боахама — дерригa цхьа лоастам болаш, къахьебалхаш вIаши дувзадена, тама овсарле лакхъяра тIадийрае хила деш. Из дерригa теркалдош бьъб почтамта партийни организаце а цун бюрос а шиб болх ала йиш яц.

9 бетта план кхоачаш ца еш я городера 34, юрташкара 7 бувзама отделене. Пачхьалкхен заданеш кхоачаш ца яраштa юкъе я коммунисташ керте латта отделенеш: № 29 йола отделеня (А. А. Погорелова), № 52 йола отделени (Н. Т. Кулиева), № 61 йола отделени (Л. Сиваи), кхыраш.

— Дуккхача шерашка хьалхалаттачарех яр хIанз тIехьаюсаш йола 29. 14. 51, кхыйола бувзама отделенеш, — аьлар почтамте дуккхача хана деиз болх беш волча О. А. Ивановас. ХIанз цар планаш кхоачаш ца ярах чIоагIа цецъяьннай со. Уж тIехьайнсара бахьан, сона хетачох, цар беча балха лерттIа тIахьожам ца хиннилгa да. Социалистически яхь лерттIа хила еза, хIаьта из миттa вIаштIехьанкхара партийни а профсоюзни а органнзанеша де дезар даьдац.

Почтамта отделенешка беча кхетама балха тIа формализм йолта хьахьожаш дар кхыча коммунисташа даь къамаьлеш а.

Масала, почтамта инженерa къаьнача коммуниста П. Ф. Гуньос аьлар:

— ДIа мел доладечун керте а латташ хьалхашка латта декхараш кхоачашдеш хила беза коммунисташ. Пониха а моллагIа гIулакх чакхдаккха нарагIдаргдолаш а я вай парторганизаци. Цхьабакъда, вай бехках даьза диса дукха да.

Парте ветерана дIахо дийцар хIара бетта-бетта партийни собранеш хиннаяле а, уж лерттIа кийч я ль чакх ца йоаяилга, цхьайбола коммунисташа дувца доЙ къоастадеча эсала дакъа лоацилгa. Белгалдаьккхар де лерхIаш хиннар кхоачаш ца деш дусилгa. Цо аьлар, дуккхача шерашка парте а болаш, хьинаре къахьегаш болча Янчук, Токарева, Демина санна болча коммунистий опыт коллективе шерра дIайоаржаяц.

Партийни бюрос де дезача таппара кулгалдаьаац общественни организацеша беча балха. Профсоюзни организаци совнагIъьяккхаяц формально а йоацаш, бокъонца йола социалистически яхь йоаржалра. Хьалха латтарий опыт массанена а дIайоаэийтаяц. Из миттIа долгa хара тоъам ба отчет ечa юкъагIа пенталета цхьа номер мара аральннаяц, аьлча. Бизза пайда эцаш хиннабац моральни а материальни а стимулех, даьржадац хьехамчал.

ВоккхагIчар опыт, цар хьаькъал эцаш моттигаш хиннай укхала. Масала, цхьа шу хьалха Урус - Мартане бувзама профессионально - технически училище а яьккха, 60 совгIа йоI балха ера почтамта отделенешка. Ца ховр дIахьеха, уж хьаллаца уллув хила безар боккхагIбараш. Йолча торонашка хьежка кхоачашданзар из. Царех цхьабола мехкарий балха хьа ца ухаш сайцаб, хIаьта вожаш, коммунисташа дийцачох шоай лоIаме бисаб. Ве беза кхетама болх бац царна. ХIаьта кадраш бувзама отделенешка чIоагIа эшаш я.

Комсомольцаш а ба партийни кулгал эшаш. Боккха вина ба из пунна лерттIа лоастам телзаш хилча. Болх тоабара оарцагIъьаккха еза халкъа тIахьожама группа а. Коммуниста В. И. Домбровскаяс кулгалдеш хиннача почтамта халкъа тIахьожама группо цe хьаккаш дола дешаш тоъал кIоарта тохкаш хиннадац. «Халкъа тIахьожам болаш ба» яхача стенда тIа даьча тохкамех йола материалаш кIезига арайийннай.

Эггара ла йиш йоацаш дар да бувзама отделенешка болх беш бола нах шоай клиенташца гIожа хилар.

— Вийсан юкъе телеграмма е дийнахьа газет дIаладхьа ца хало е цанагa кхетадеш да, — аьлар почтамта начальника Т. В. Телина. — ХIаьта нахаца гIожа хилар, тIачувкар мишта кхетадерг да?

Планаш кхоачаш ца ярал совгIа, шиб ханнахьа корреспонденци дIа ца кхоачийташ, нахаца гIожа болаш моттигаш хиннай №№ 17, 28, 59, 60 йолча бувзама отделенешка.

Дуккхача шерашка пачхьалкхен планаш кхоачаш я еш, хьалха латтачарна юкъе хиннай почтамта коллектив. Хьалха шиб хинна сий юхаметта а оттадеш, наха дикагIа гIулакх де декхарийла я из.

Балха тIа дола кхоачамбоацараш дIадахара тIабелзабаь соцам тIа а эцаш чакхъяьлар отчетно - хоржамий собрани. Керда партбюро а цун секретарь а хержар коммунисташа.

М.-Б. ЦИЦКИЕВ.

КОЛЛЕКТИВО СИЙ ДУ ЦУН

Вай республике бихача яьъяя заказегIа кога гIирс хьабеш я «Чечингобувьбыт» производствени объединени. Цига эггара дикагIа лоархIачарех ва Янарсаев Абуязит.

Шовзткъе диълагIа шу да цо закройщик волаш къахьега. Цу шерашка бIаьш эзараш болча наха тIабийха хургба са кулгашка гIолла чакхбаьнна кога гIирс, яхаш дувц Абуязита. ХIаьта аз кийчбаь бола обувщикаш бIаьш хургба.

Дуккхал «Чечингобувьбыт» объединене итташ ба по кийч а баь, шоай хьехамча санна хьинаре къахьегаш бола обувщикаш. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш Улыбаева IайшеТ, Батаева Зина, Магомадова Зулай, кхы дукхаш бараш.

Цкъ санна массехказза хьежа, бустам баьнна е еза белгало яь мара дIаболабац цо моллагIдола заказ кхоачашдара болх. Укх декошка дукха заказаш ух объединене гуйрийна бувхабу кога гIирс тегийтара. Со Абуязит къахьегаш волча шоллагIча цехе кийсвеннача хана дIаьххача закройни истола тIа Iодекка дадача кога гIирса ларашка хьежаш вагIар Абуязит.

— ХIана фу деш ва хьо, Абуязит? — хьаттар аз.

— Специалисташа хьаденнача ларашка хьожаш, обувщикаша дукхагIа теркам тIабахийта беза моттигаш белгалйоахаш ва со. Из аз ца дича кога гIирс хьабеш бараш тIалат бала тарлу.

Массаза а ишттa цIена болх беш хьавоагIаш ва Янарсаев Абуязит, яхаш дувц предприяте кулгалхоша. Шиб балха тIа цхьа моттиг нийсъялийтац цо брак яь. Дикен тIехдикен мара хилийтац хьаеш йола продукци. Цудухьа ОТК контролерий тIахьожам боацаш, цкъа дIаелча юха ца ерзаеш дIайохийт из.

Балха тIа Янарсаев Абуязитаца нийсбала гIерташ шоай хьинар кхо ца деш къа а хьегаш, цунца яхь лелаеш бола болхлой иттaш ба шоллагIча цехе. Царех ба тIехдика говзанчаш лоархIаш бола обувщикаш Смакотина Татьяна, Магомадова Зулай, Стиба Людмила, кхы дукха бараш. Юкъера лаьрхIача хIара сменагIа нормаш цар кхоачашъю 130—140 процент. Царех доккхал ду Абуязита. Цхьабакъда, цо ше цхьа смене дIаяхийтац 150 процентал чухьнахьа шиб норма кхоачашъяь. ДIаяхача пятилетка заданеш кхь шера кхоачашйир цо. ХIаьта цхьайттагIча пятилетка шера план дIахъалдеш кхоачашйина цо а. Куьзаьдараха совгIат кийчдарна Абуязита Сийлахь - боккхача Октября 64 шу дузача делача цIейна.

Хьинаре къахьегаш коллашехь иччарта балха тIа диза да делча лаца ца корабоагIа цунна. Дуккхача хана дена профсоюза цехкома член болаш хьаьвоагIа из.

Б. КОСТОЕВ.

МЕТАЛЛИ ЭЛЕКТРОЭНЕРГИИ КХОЯРА НАЬКЪАШ ЛЕХ

ЛЕНИНГРАД. Изделешка дIалода металл кIезигдара боккха болх беш я «Электросила» яха объединени — электростанцешта лаьрхIа йоккхий электрически машинаш арахецаэга дилача мехкашка лоархIаме моттиг дIалоацаш йола предприяти. Халкъа боахама эшарги хьежока укхаза хIара шера кердайоах диъллагIа дакъа продукци, эргайоахаш тоаю технологи, отходаш кIезигагIа хулаш а энерги кхоеш а йола керда производственни процессаш балхи юкъехкувл. КПСС XXVI съездо белгалбаь «Экономика кхом беш хила еза» яха никъ чакх а боаккхаш толаме къовсам лоаттабеш бе электросиловцаш металла прокат кIезигагIа дIа а ухийташ планагIа лаьрхIача болрамал совгIа товарни продукци арахеца гIерташ.

СУРТА ТIА: коммунист И. С. Шаров кертте латта коммунистически къахьегама бригада Калинински АЭС лаьрхIа 1 миллион киловатт ни бола генератор вIашагIъйоллаш я.

М. БЛОХИНА сурт. ТАСС фотохроника.

БОЛХЛО-КОНСТРУКТОР

ПхийтталагIа шу да Омски телевизионни заводе слесарь-инструментальщик волаш болх беш Къахьегама Сийлен III степена орден лелаю Парусников Владимир Алексеевич вола. Укхаза бокъонца хьагучаьннай цун рационализаторси изборитателси талант. Штамповочни цехе эIамига а нийса а деталаш хьас езаш хиларо дагадохийтар В. А. Парусниковна цу участке автоматаши ах автоматаши хьае.

Къахьегаме доккхий гIулакхаш карагIдувларах, производства технологи эрганьякка тоаяра ларда тIа эффективности дикали дакъа йолаш болх барах В. А. Парусников 1981 шера СССР пачхьалкхен преми хьожае оттаваьчарна юкъе.

СУРТА ТIА: В. А. Парусников нерда приспособлени кийтъеш ва.

А. ЧЕПУРКО сурт. ТАСС фотохроника.

Доазол дехьара

«КЕРДА ТIЕМАШ КИЙЧДЕРАШ КОММУНИСТАШ БАЦ, ДУНЕН ХАЛКЪАШТА ЮКЪЕРА ИМПЕРИАЛИЗМ Я»

«Канонеркай дипломати» яха дешаш юкъедахад ленсенкона XIX бIаьшере чакхйоалаш XX-гIа яр йолаеннача хана Великобритане и США-и арахьара политика чакхъяхара метода маIан дашкара хьисапе. ХIанз дуна йиш я американски «нейтронни дипломатех». Амма дешаш цхьан тайпара ца хиларо маIан хувцац — Вашингтон дунен халкъашта юкъера проблемаш низ юкъе а кхувлаш къестае гIерташ хилар, аьлар АПН корреспондентаца шиб къамаьл деш цIи яьзача кенийски писатела «Лотос» яхача дунен халкъашта юкъерча преме лауреата Меджа Мванге.

Кхоачам ба, дIахо дувц Меджа Мванге, цоаш хьахиннача ши бIаь шерал кIезига совгIача хана дукхагIдараш агрессивни а долаш хиннача 200 тIема юкъе хиннай США, аьлча. Хоаш да, цоаш низ духьалбоаккхаш царна дицлацар из юкъе боалабара дола бехкизлон бахьан лаха. Иштта да хIанз а, нейтронни гера — из дукха нах боебеш йола варварски средство — хьаде болабаларах хоам беш. Вашингтоне дувц «коммунизма оагIорахьара кхерам» совбовлаш латташ хилар бахьан долаш даь хIама да из яхаш.

Цхьабакъда, планета тIарча деган цIена долча наха бакъдар гу, кертагIдаьккхар Меджа Мванге, царна хов керда тIемаш кийчдераш коммунисташ а боацаш, США керте латта дунен халкъашта юкъера империализм йолга. Агрессивни гIулакхаш сага цIех доахнаш да, яхаш хабараш а дувцаш, тIом хилайза барг ца хиларах йола уйлаш халкъий кертошта чухкийта гIерт империалистически низаш. Цунца цхьана нейтронни бомба-м духхьал моастагIачун салтий боабара хьаеш я яхача хабарашца дунен общественность Iехае гIерташ а я американски администраци. Цор дувцачох, салтийи вож бахаш бола граждански нахи къестаберг-ба-кх бомбо.

Долчча бесса аьлча, Iоажал яхьаш йолча излученех лорабала йиш яц наьха: дукха бараш цу сахьате бовргба, хIаьта юхебисараш чIоагIагIа хало а ийза бовргба. Цу тайппара, бомбо шиб кхета еза нах хергкаргба яхаш дола хабараш хьакъал кIезига долча наха дувцаш да. Цулухьа ядерни катастрофага бода никъ къовлара де дезаш мел дар де деза вай, ядерни гера дIадаккха деза цо вай дIадахалехьа. Никъ цаI мара бац: ма хулла чехкагIа гера дIадаккхар, эггара хьалха ядерни дар а доаккхаш.

Уйла елаш, дIахо дувц Меджа Мванге, фу дулургдар вайга, нагахьа санна гера бокъонца дIадоаккхадеjча. Адамлена цIакпха юхадага а доха ргдоацаш дицлургдар моцал лазараш. Йоазув ца хар яхача дешай маIан. ХIанз а тIехьа Африке хьувза хорша санна дола лазар дIадаккхара 500 миллион доллар эш, вешта аьлча хIара 12 сахьатя гера хьадарга дIаукийтар миссел. ХIанз нах биззалца даа хIама доацаш болча мехкашкара баха нах кхачан продукташца Iалашбара дерригa а 8 миллиард доллар эш. ХIанзарча ханара цхьа авианосец хьаярга дода ахча кхоачам болаш да наха чубаха 50 эзар цIа хьадара. ТIаккха мел мах гIоргба нейтронни бомбата? Со тийша ва, цун производствага дIадодар шортта тоъаргхиларах аларашн эзараш йола школаш, больницаш, берий бешамаш хьалъяра.

Вай планета тIа делаш долча гIулакхаша шоаш йиш хулийт вывод е: соцаде гера хьаделга сихдар, дIадаккха нейтронни гера, кхохкам хьалхьебар, халкъашта юкъе цабоэзами цатешами бехкилга аьнна чIоагIа але деза ха хьатIакхабчай. Гера хьаделга сихдаро дунен тIара гIулакхаш кхы а кхерамегIа хургдолаш толхаду. Цо торпеда юх дунен экономика меттайоалаяра, нийсхон вIийлеп тIа керда дунен халкъашта юкъера экономически порядок оттаяра торонашта.

Анатолий ЖИГУНОВ, АПН соб. корр.

Дар-эс-Салам.

Сальвадорски халкъ майра духьала латт ВIашагIкхийттача Штаташа хьаллоацаш хиларах бIубенна а йолаш къизак тIалоаттасча хунтана. Хадданза лувцаш нах чубехке а, нах кхерабой а бахача наха тIехь - тIехьагIа патриоташ чIоагIа хьал а дувцаш нийсхо бахьан долаш лоаттабеча къовсама юкъе даькъа лувц. Кегий нах ба халкъа эскарaн халкъа милице отрядашта юкъе гIулакх деш. Халкъа эскара юкъе боаца ахаркой бIухой кхачанца Iалашбеш йола кхачан бригадаш вIашагIйоахнаш ба.

СУРТА ТIА: патриоташ хьаллоацаш цхьан сальвадорски юрта ахархоша яь митинг.

Пресса Латина — ТАСС сурт.

ДУНЕ ЦХЬАН КIИРАГIА

МАШАРА ИНИЦИАТИВАШ ХЬАЛЛОАЦ

Советски Союзо оттаяь машара инициативаш дерригача дунен тIа хьаллоац. Малхбузен Германе, Англе, Франце, Бельге, Голланде, кхьча мехкашка чакхъювлача а чакхъяха лерхIача а низ болча тIема духьаларча манифестацеша дIадех нейтронни бомбана никъ бехкилга. Европейски лаьттан тIа керда американски ядерни ракеташ ца оттаийтилга, гера Iоадар юхасоцаделга.

Советски Союза инициативах ядерни тIема кхерам дIадаьккхара хьакъехьа оттадаьча дешаша ООН Генеральни Ассамблея XXXVI сессе юкъарча политически дискуссе керттера моттиг дIалаьцар. Цига къамаьлаш даьча ООН членаш йолча пачхьалкхений дукхагIа болча викалаша чIоагIагIа хьаллаьцар ядерни катастрофа ца хилийтира Советски Союзо хьачуеннача деклараце проект.

Из инициатива актуальни хилар белгала хьагойт герзен ядерни совле кхеха гIерташ а «ядерни тIом хила тарлу» яхаш а Пентагоне уттаеча доктрино. Ше къамаьл деш Эфиопе кхыча мехкашкарча гIулакхий министра Ф. Гедле-Георгиса ма аллара, ООН доккхар да адамле хIалакдергдолча наьъа тIа даккха гIерташ США-с лелалдер чакх ца далийтар.

Вай заман доархIаме проблемаш ООН-с ца ювцийта, цу даькъе гера дIадаккхарах яраш а йолаш, дунен сообществана шиб повестка чакйолла лерхIаш яр американски делегаци. Бакъда цу аьхь дайнача гIулакхех хIама хиланзар. ООН-а трибуна тIара Вашингтона милитаристски политика бехке еш даьча дукхача къамаьлашка ладугIа дийзар США викалий.

Машара тIехьа, ядерни катастрофа ца хилийтара лоаттабеча къовсаме цхьана гIулакхаш чакхдахара программа чIоагIа хьаллацар 13 октябре Праге болх баь яьннача Дерригдунен кхалнаьха конгрессо. Цу болама юкъе даьъа лоацача 130 мехкашкарча миллионаш болча кхалнаьха цIерагIа дунен кхалнахага кхайкарал тIанийцар конгрессо. Цу тIа, белггала аьттa, йоах: «ХIара минут массаза йоал гера хьадарга цхьа миллион доллар дIаухийт. Вахара Iалаьмате чIоагIа эшаш йола ресурсаш гера Iоадара дIаахийтарах миллионаш болча наха — кхалха, бераш сацо оь, могал ук лов. Цу тайпан гера Iоадар нах кхачах, гIадухьаа баракъех, больницаш, школеш, болх беча моттигех бол...»

йоккхийча тIема расходаша шоай бокъонаш кхоачашъяра эшача хьалех боах кхалнах».

Машара тIехьа къовсам лоаттабеча миллионаш болча нахаца цхьана вай планета тIарча кхалнаха гераш Iоадара духьала, ядерни тIом ца хилийтара тIехьа шоай мугIараш кхотаду.

●

США ИНТЕРВЕНЦИ КИЙЧЪЕШ Я

Гаргарча Малхбоалеера хьал юха а кхоххаденнад. Египетски президент Садат вувшше а Египта берда йистошка США-с хьожайир «Нимиц» яха атомни авианосец керте йола военни немай отряд. Средиземни форда тIара форда гIашлой доакъош, хIаьта иштта США территоре тIара «сихха дIадоаржадара низаш» оалараш тIом бе кийча хилара хьал тIа даьхар.

ВIашагIкхийттача Штаташа «тIема низ» дIахьокха арIанара кийчо яра бахьанаш гуш да. Египте хиннача хувцамех малх хьежача дийнахьа ди къовкъар санна кIама хилар Вашингтона. Садат дIаваккхар Гаргарча Малхбоалерча империалистически хьашташтa тIатесса кхерам санна кхетадир цига. «Ух тIеххьарча бетташка, — дерригнена а дух тIа ваьккхар «Ньюсдей» яхача газето, — США-ца сов гарга вахарах кхыметтел шиб мехка а чIоагIа критика йора Садатага».

Лоацца аьлча, Гаргарча Малхбоалене «байракха демонстраци» е гIертача рейгановски администрацe эггара хьалхи де лерхIар фуд аьтча, из да цо малагIа политически никъ лелабе беза дIахьалха дакхар духьа шиб лоIамерча Египтана гIожагIча тайпара низ бе гIертилга.

Бакъда американски тIема кийчо елга чурчен арахьарчен политике кхычарех тайша хIама доаца никъ чакхбоахача Iарбий мехкашта, хьалхарча даькъе американски империализмо шантажи провокацеши лелаеча Ливена духьала тIадерзадаь да.

Долчча тайпара аьлча, еррагача Гаргарча Малхбоаленна кхерам тIетувс Вашингтоно. КIира цхьа арадуллача американски - монополей органо — «Бизнес уик» яхача журнало укх деношка хоам бир: «Гаргарча Малхбоалене ВIашагIкхийттача Штаташа хало оттоль влияни йовра кхераме хIама хулий а аьнна тIема кийчо е йолаенний Рейгана администраци».

Классови цабезамо бIарга са доадьча США гIозарашца цIерацa лeладер кхераме лонзар да. Гучох, вахаро а исторически опыто а кхетам беннабац американски империалисташта. Iарбий Малхбоалера монополеш межедаь та дакха гIерташ хIинца, регионе дахача халкъий лаьмна-кортамукъалеш болам бохабарах когIоргIана е гIерт США. Хьалхагiа а дук-кхаза хIама ца хулаш йиса йола агрессивни империалистически политика хIана сапна низаш дIа-юха декъаденнача хана хIаьта а вета а чанкъяргйоацилга кхетаде ловш бац цига.

●

ТОРЕ ДИРСТ БАГАРА ЯЬККХАЙ

Английски тореш, иштта овл консервативни партех, хIамах атта дIаккхета ловш бац аьнна дуккхача хана деиз цIи хеза ба. Болхлой болами социальни прогресси у санна гоама я царна. Iаьдал шоай бе кхаьчача деиз халкъа духьалара никъ лелабу цар. ДIадахача кIирагIа хиннача консервативни парте 98-ча конференце хьа ма хьоиккхара. Тэтчера кулгал деш болча английски торе ие традици хийца яц.

Тэтчер консервативни правительствага Iаьдал кхаьчача шин шерал ах шерал хIадак хулача дIаккхоачальй цо Англе экономика. Хьабе болх боаца кхо миллион саг, эзараш промышленни предприятеш хIалак хилар, 12 процентни хIана яц аьнна инфляци, наьха вахара хьал талхар — иштта да торе экономически политиках хьадаьнна «беркат».

50 шу хьалха деиз общественностага деча хаттараша хьагойт, цу хана чухь Тэтчер санна наха ца лоархIаш йола премьер-министр Англе цIаккха а ца хиннилга. 1979 шера консерваторашта тIехьа кхаж тессарех а кхыметтел 44 процент бараш мара бац цох парте лидер хилара раьза. Кабинета шолла хувцамаш де дезача а цхьабола министраш дIабаха безача а Тэтчер кхоачаеш — иззал чIоагIа раьза бац цун политика. Конференцера ше аьча передачашка Рейтер Агентства лэадара «Тэтчер лелаеча чIоагIача политикана гуччахьа духхьале ю», яхаш.

Бакъда, конференце итогаша хьа ма хьоккхара, торе дирст багара яьккхай, дерригa критически къамаьлаш теркал а ца деш тIехкараш чIоагIагIа озара а гера Iоадара а политика качъеллай партеца, хIаьта из английски экономикана чIоагIа Iетакъ. Правительствени программах дувцаш оборона министра Дж. Натта хьаккхайкадир тIема расходаш хьатIадоагIача шера ши миллиард фунт стерлинг гаргга дукхагIа хургъя, аьнна.

Цу тайпарча милитаристски наькъо Англи кхы а йоккхагIча экономически халонашка кхоачаергъя. Цхьабакъда, дирст багара яьккха английски консерваторашт цун дукха бала кхоачаш бац.

ДукхагIа болча зом боаккхарашта хетачох, английски консерваторий политически бIаргаш доар бахьан долаш хургдолча парламентски къамелашка уж эшаргба.

Г. ШИШКИН. (ТАСС).

ВЕЛИКОБРИТАНИ. «Кулгаш тIа ма кхуиладе Анголана!», «ЮАР — эраала Анголера!», «США — нах боабераштa гIо дер'» — иштта тIаязъяь да Лондоне США посольствана хьалхашка хиннача демонстрацеда юкъе даькъа лоацарий бе доахка лозунгаш.

Цар дIадийхад Ангола территоре тIара къулба-африкански бIухаш арадоахилга, харцакъа лаьрхIай цу регионерча машара кхерам а уттабеш, агрессора зуламе гIулакхаш хьал а лувцаш Вашингтоно лаьца позици.

А. СТЕПАНЕНКО сурт. ТАСС фотохроника.

Саги Iалами

«Аскания-Новь» яхача заповеднике

УКРАИНСКИ ССР. Херсонски область. Шаьрача арений районашка хьайбаш леладара «Аскания - Нова» яхача М. Ф. Иванова цIерагIча украински Iилма - тохкама института Iилмахой Iаламе наггахьа мара нийслуш доапа хьайбаши оалхазараши лебадеш, хIаьта цул тIехьагIа хьалхагIа лийннача моттигашка уж дIадоаршадеш болх беш ба.

«ЦIеча книжка тIа» эггара хьалха дIаязьяьй заповедникe хIанз даим яхаш йола Пржевальске говр. Тахан Пржевальске говрий Iул геттара доккха да, кхыметтел царех цхьа дакъа уж хьалха лийппача моттигашка — Монголерча Гобийски заповедникe дIадахьйта а йиш йолаш.

Iилмахошеи заповедникa кхыча вихалашем хаддийза тIахьожам лоаттабеш царна хIама ца эшийташ заповедникe лелаш я среднеазиатски кулан, гIаж - сухонос, гIургIаж, фламинго, хьайза муIаш йола газа, арснашка лела лаьча, зубр, боабашк-мандарника.

СУРТАШ ТIА: 1. Зубра хIама дуача хана. Цо дуъ оаккхарий леладечо А. М. Калимбетовас кара дIанхоададаь хIама.

2. Заповедниккера оалхазараш — фламинго.

Г. ЯЧМЕНЕВА сурташ. ТАСС фотохроника.

ДЕГО ТIАИЙЦА ГIУЛАКХ

Професси харжа еза ха хьатIакхаьчча, продавец хила лаьрхIар Силах Муртазалиева Силахас. Дьйцен наьнацен дига а яьна, Грозненски № 6 йолча профтехучилище кхачан товарий отделене деша яхар Силах.

Сиха чаккхьаьлар дешаш хинна ха. Дукха дар Iомаде дезаш хинна хIамаш. ЧIоагIа дагадоаллар цхьа хIама: лоацалургйий-теш сога из хала экзамен? Училища йоаккхаш яла еза экзамен яцар Силахана дагаьллар, вахаро, балхо хоаттаргьяр яр.

ХьатIакхаьчар профтехучилище йистеккхарах дола документаш бе а доахнаш, ше болх бергболча моттиге — «Октябрьнефть» НГДУ ОРС № 2 йолча тика тIа цун кхача езаш хинна дIа. Хоза, шоай геттара хьамсара саг хинна тIайхцар тика коллективо къона специалист. Из дар дукха ха хьалха, 1963 шера... ДIадоладелар дерригa дукъ шийна тIа а долаш болх бе бийза шераш. Хала бале а лоархIайора Силах балхах. хIана аьлча из дог цхьалхи долаш. Малах хьулаьла ца гIертраш, эппачел довкъостал ле кийча йолаш, дьыйхиа цеий болх беш хилар бахьан долаш массанена а езар, хьаллоапар. Раьза бар кулгалхой а. Каст-каста оалар Силахана баркал, грамоташ телар. Амма цунна эггара доккхагIа хеташ хинна совгIат дар тика тIа уха нах шийна чIоагIа раьза хилар.

Шераш дIаухар. Цар шоай Iаьдалагiа хувпамаш ду массанахь а. Тахан собранешка а официальни къамаьлаш долча а Силах Хажаевна оал цунах. Из лархIара а цун сий дара а бахьанаш дукха да: ворхIлагIа шу да № 2 йолча кхачан продукташ йохкача тикана керте из латта, толамца, нийсагIа аьлча, дукхача къамех болча нах латтача коллективана цо де а хоаш кулгал ду. Цу ялх шера цхьаннха а бутт дIабахабац цу коллективо план тIехкхоачаш ца еш. ХIаьта Силах цун заведующа хилалехьа кIезига моттигаш хилапар тика тIехьасарий мутIарашта юкъе йолаш а.

Аз хьаттар: шишта лел тиха коллектива гIулакхаш укх шера? ВIалла уйла а ца еш воа дейлар Силах Хажаевнас:

— ГIулакхах дикагIа дувцаргда цифраша. Масала, хьалхарча квартала план 166,3 процент кхоачешъяьй, шоллагIча квартала бар кIезига лохагIа ба, хьокхан — 103 процент. Октябрь бетта а графикал дикка хьалха латт тхо — 19 эзар сома маьла товареш дехкад планал совгIа. Из да Октябра оала кийчду совгIат. — Тха коллектива хIара члена шийна тIадатта гIулакх бехктокхаме а хеташ кхоачашду. ДоттагIал да тха коллектива барт тоабер а толамаш лаха гIо дер а.

— Дукха ба тха, — дIахо дувц Силаха, — хьинар дола, болх бе хоаш бола кагирхой. Духхьал укх шера тIаккхийттаб коллективана сона чIоагIа хьамсара йола 6-гIа профтехучилища яьккха Абдулхалимова Зулай. Дудаева Раиса. Бетерсултанова Малика сашша бола мехкарий. Тха дегаоилло я ворхI шера тикача мах беш йола Хамдиева Нурем Дурдышева Сацитем сайна бола опытам болхлой.

Дукхча дика гIулакхаш доахкаш я тха ветеран а, шийта оал оаха цунах, кагирхой дика хьехамча а йола Мадаева Зара.

Дукха низ дIалу балха а производствана а цIакхха а нIаьдлуш йоанача заведующе заместителна Е. Н. Одушкос, — йоах Муртазалиевас. — 15 шу да по тха коллективе болх бу, шийна болх бераша а хIамаш нийде тика тIа укхраша а чIоагIа лоархIаши сий деши я на.

Коллектива ая а дерригa дика гIулакхаш дIадоладер а я Силах Хажаевна. Из тика заведующел кьожаеча хана 45—50 эзар сома боараме яр илан. ХIанз 94 эзар сомага кхаьчай из. Ниъ лагIча квартале дохка деза укхаза 100 эзар сома маьха кхачан товараш.

Шу хьалха тотта яр тика помещени. ХIанз ОРС хьалхьай укхаза керда здани, цу чу я № 2 йола кхачан товарий тика а. Бакалейния гастрономически товарий отделаш къасталяй: хIана аттагIа да товарашта тIаькхача, хьалха деронга товараш, йоах продавецаша, кучкаш а яь латтар тха.

Товараш тайп - тайпара да тика чу тахан. Каст-каста городера а ух укхала нах хIамаш ийе.

Заведующи цIайнха а хилад хайна ягIаш. Из е ОРС базе, е каст-каста ше хулча дулха комбинате хул из. Цига ца ухе тика тIа укхача нахага бокха марш хургбац, йоах Силаха Хажаевнас.

Шортта я укхала кондитерски изделеш а. Цхьабакхиза тика чу тайп - тайпара конфеташ хилийтара Нальчике аха езаш а нийсалу гIулакх.

Цу дерригача гIулакхашта хьинар эш, аиа ца кхобеш бе беза болх. ХIаьта цуи-м делал ма бий. Дикъ бер да Силах Хажаевнайн цуп маьра машинаькъа пропарка мастера Султан Мовсаевичен.

П. ПОПОВ, журналист.

МАРКАША ДУВЦ

Вай республике кхаьчай ялх марках латташ йола СССР Iомалуча парусни флота хетаь керда сери.

Сере хьалхарча марка тIа хьахьекхад «Товарищ» яха парусни кема. Юххьанца цу кемах «Лауристан» оалаш хиннад. 1892 шера Белфасте (Англе) хьадаьча йиъ мачта йолча цу кемах 1909 шере дено кIезига эрадаьнкха хиларах йиъ мачта йола барка оал.

«Товарищ» яхача кемо ший хьалхара рейс яьй 1923 шера Порт-Толбог яхача (Англе). ХIанз из историна юкъедахад. 1941 шера Сийлахь-боккхача Даймехка тIем тIа гитлеровцаша кара а дига город Ждановна юххе из чу дахийтад из барка.

ХIаьта 1951 шера хьадаьча кхо мачта йолча барко юха маьлха йоаккк цун цIи. Кердача кема парусел совгIа машинни установка а дика оборудовани а я. Из кема хьахьекхад 15 кепиг мах болча марка тIа.

6 кепиг доаккхача марка тIара довза йиш я кхо мачта йола «Вега» яха бригантина. XX бIаьшере дIайолалуш Финляндe хьадаьча цох 1928 шера эрадаккхарна Iомалуш йола кема хиннад. ХIаьта из а 1942 шера гитлеровцашIара тIем тIа Геленджика районе хи буxe дахийтад.

10 кепиг мах болча марка тIа го йиш я «Кодор» яха Ленинградски мореходни училища Iомалуш йола шхуна.

1926 шера Германе хьаль «Крузенштерн» яха йиъ мачта йола барка хьахьекхад 20 кепиг доаккхача серена юкъейоагIача марка тIа. Цун юххьанцера цIи «Падуа» яхаш хиннай. Цу барко дакъа лоац спортивни яхьашка, къаьстта а шин шера цкъа хулаш йолча дунен хьалкъашта юкъерча «Операция парус» яхача регате.

Сере тIехххьарча марка тIа да таханарча дипнахьа эггара доккхагIа дола йиъ мачта йола «Седов» яха барка.

1980 шера капитальни ремонт яьчул тIехьагIа из юкъедоаладьд СССР Iомалуча флота.

Цу тайп-тайпара бесаш долча маркай сери кийчъяьй художника А. Аксимита.

П. МИНАЕВ.

Къахьегамхой хьашташ кхоачашдеш

ЦIенхашттан бехктокхамен болх ба машинаькъа Грозный станцерча почтамта коллективо бе безар. Республике арахьара хьатIадоагIа газеташ, журналаш, письмош, массе тайпа корреспонденцеш, посылкаш доагI - доагIача адресагIа дIаякхьийта еза цар. Укх туалвен тIехьахкен йиш яц.

Боккха теркам тIабохийташ бе беза из болх. Дийнахьа а бус а цIаккха сацац из.

— Дика кхоачашду шоан декхараш тха болхлоша, — аьлар почтамта партийни организаце секретара Балакин Георгий Федооовича. — Цуна тешал ду укх шера хьалхарчеи шоллагIчеи кварталашина тха коллективана Российски Федераце бувзама министерствай болхлой профсоюза Центральни комитетен карара кара тела ЦIе байракх енна хиларо.

Кхы лаьгIдалийтанзар доаза толамаш кхоалагIча квартале а, ханал хьалха кхоачашйир задани, планал совгIа пайда бир. Къахьегама оасаре лакхйир, балхага дIадодар лохдир, электроэнерге кхом бир.

Къаьстта дика къахьийтар коммунист Коваленко Таисия Васильевна начальник йолча газетно - журнальни экспедице коллективо, Карецкая Анна Ивановна, Албогачиева Лида, Антонова Белла Васильевна керте латтача сортировщикий бригадаша, кхычар.

Почтамте шерра ньржай бригадни подряда форма. Цу методагIа болх бу бригадаша, цунах беркат а доал. Из хилалехьа хьалха, масала, 11 саг вар Антоновай бригаде. ХIанз 10 мара вац. Цу иттане гаьнна дикагIа а дукхагIа а болх бу хIанз, из метод юкъейоалаялехьа, цхьайтта саг волча лана хинначул.

— Оаха хIанз цхьан наридагIа къахьег, — йоах Албогачиева Лидас. — Хьалха хиннача юхе хIанз гаьнна дикагIа бу болх, бе дог а доагIа. Белгальыьнна товжнай къахьегама дисциплина, лакъезнай балха говзал. ХIара болхлочун шиъ кхоъ говзал я. Саг тIеравальнивар аьнна из хьалха санна бригадана Iатикъац.

Коллектива белгалбаьнна дика къахьегаш ба иттлагIча пятилетке доккхий толамаш дахарах «Знак почета» яха орден енна Толстенева Евгения Лукьяновна, Дакаева Тамара, Сидорина Люба, Джамулаева Малика, Моргунова Александра, кхыбараш.

— Парте XXVI съезда исторически решенеши XI пятилетка заданеши толамца кхоачашъяра шоаш кхо ца беш къахьег тха болхлоша, — йоах Балакинас. Ер шу оахош толамца чаккхдоаккхаргхиларах дог тийша а да тхо.

Цо аьнна уж дешаш почтамта хIара болхлочун дагара доагIа ала йиш йолаш да.

Ю. ЮСУПОВ.

Редактора заместитель М. М. ХАМХОЕВ.

ДЕШАРХОША ХЬУНАШ ЛОРАЮ

Хьу талхаш латтар, гIа тIера Iо а дежа йисача корсаний гаьнашта юкъе шок етташ бар мух, дIайоалаш латтача хьуи маьлхера сурт белгал а доахаш. Цхьан хана оалхазараш а декаш лаьтта ахкара низах, хьуна зе деш йиаза хинна хьу цхьаккха а Iинчад йовцаш латтар. ДIачу а ца долхаш юхе гIолла тIехдуваьлар кулка оалхазараши оакхарийи.

Хьу хIалакьеш жимираш седкъий ткачаш яхаш вIалла хазанза йола цIи а йолаш хинна садоахка хIамаш яр. Цар толхаьяр Даугавпилса яхача литовски города юххе хинна 500 гектар йола «корсама хьу. Хьуна сихе гIо де дезаш дар гIулакх. МадагIа гIо? Цу хьакъехьа къамаьл хилар Iилмахой а хьу лелаерий моттигерча юкъерча школай 6-чеи 10-чеи классашкарча дешархошца, «Зеленый патруль» яхача шийн лоIамеча берий общества членашца.

Гаьнашта гIо дергда зунгаташа. МоллагIчар а ца деш, къаьсттараша. Латински метала «формика» оал царех. Цу зунгатий кхача ба хьуна зе деш йола садоахкв хIамаш. Зунгатий цхьан колонике юъ цхьан аьхкий 20 миллион садоахка хIамаш. Цхьан дийнахьа бу зунгатий боарзо хенах оIокъетгарга е синица-бетула бечул 30—60-аза дукагIа пайдана бола болх. Амма гIулакх дIадоладара телхача хьунагIа цкъара да дезар ткъаь гувна боараме зунгатий, уж ца дойтар дукха царга бIарг а локкхаш.

Ишта дIайолаелар операци «формика».

Бераша Iалаьмате чIоагIа раьза хинна а боккхий бараша сайна цIенхашттa а нараийцар из гIулакх. Уттадора дневникаш, дежурство йолайир, кердадараш гучадоахар, кхыметтел берий кхыча лесничестваща рекомендацеш а телар. Масала, укх тайпара ераш: «зунгатий гув меттахьа бакха беза догIа делхача дийнахьа. Даха моттиг тIаьда, лоха хилча раьза хилаш зунгатий: царна дикагIа хетт кIийле дахча а маьлха оагIорахьа ягIа къаьна хена гудирг хилча».

Зунгатий гувнаш дIанийсдаь даьлча, скворечникаши синицникаши е долалелар берш. Кастта хьазилгий дукха вагий квартираш хилар хений гаьнаш тIа. ХIанз йиъ эзар гаргга я уж цига.

Хьуна хьахоше тIеххьара даьхача земаша хьахьекхад цхи бIаь гектара тIара хьу моастагIашта кIалхара яьккха хилар.

Iилма къоначв доттагIаши беча балхах дола алхха цхьа масал мара дац из. Дувна йиш яр сибирски кедр Волге йистошка пар мел хьинар айдениа йогI, хьу лелаерашта бIаьсти дIаде ги Iалашдара, хьатIаьнна гаьнаш лораяра мел новкъостал ду, цар къонача, гаьнашта мел гIулакх ду.

ХIанз дукхьал Российски Федераце я хьаль йиъ эзар совгIа берий лесничество. Цар «доалахьа» я цхьа миллион ах миллион гектар. ХIаьта уж ерригa гектареш дикача хьала тIа о я.

Кхойтта миллион бола Iилама доттагIий ба, шоай школай хьехархоша кулгал а деш, шоай боккха пайда боала болх беш. Ахкай кани кулаш йолча хана шоай краеведческие походаш е арбовл уж, флорен фаунен йовз, минерали, садоахача хIамай, зевай баьций коллекцеш гулъю. тохкамхой хила Iомалу.

МоллагIча балха а кертердар цунах юха хьахулер да. Берашта гу из шоаш лораьча хьунехи тIкъаьрий пхандаргехи, хьахозача оалхазарий оазехи Iехача хьайбесхи. Из боккха болх моральни лоIам баь Iац царна. СССР юрта боахама Министерства, РСФСР хьуи боахама Министерства. Iалам лорадаре Ерригсоюзни Академе. «Пионерски правда» редакце шер - шера премеш тел Iалам лорадеча белгалдаьнначa бераштa. Цу премех, хIаьта уж массенна а лаьрхIа я. хIапа аьлча массане а хьийгача къпх хьахина я. хьахул туристски лагераштa йола оборудованеш, магнитофонаш (оалхазарий оазаш яIаяьс), фотолабораториш, пайда эца йиш йола дукха кхыдараш.

Игорь ЦЫГАНКОВ, (АПН).

ЭРСИЙ ХОРОВОЙ МУЗЫКА ПХИ БIАЬ ШУ

Ленинграде хиннай хоровой музыка эггара хьалхера фестиваль. Глинке цIерагIча Ленинградски академически капелла зале пхиъ музыкальни сайре яьй XVI бIаьшере юкъе кхаьчача хана дена вай деношка кхаччалца йола эрсий хоровой культура дIахьоккхаш.

— Эрсий хоровой музыка — светски яр сакъа, духовни яр а — боакха эстетически лоархIам болаш хилара тешал ду Берлиоза, Шумана, Листа, Сартс. — йоах фестивала оргкомитета секретара, ленинградски музыковеда Белоненко Александра.

Тахан эрсий хоровой музыка дерригача дунен тIа Iомаеш я. Ховш ма дий из ерригача эрсий музыкальни культура лард йолга.

Фестивала йолча хана Ленинградски консерваторе Iилмаи центро даьча социологически хаттарашца хьахьекхад философски планагIа йола музыка, кIоаргга чулоацам бола музыка тахан эшаш хилар.

Музыковедаша лерхI, хоровой музыка — музыкальни культура Iомаярга вуга эггара лоацагIа бола никъ. Из бахьан долаш юкъейихьай из мехка юкъарча дешара школай Iомаяза арейоацача программана юкъе а.

ПЕНАШЕВ Сергей, АПН корреспондент.

Ленинград.

МОХК АГАР

«Грозный» яхача СССР Iилмай Академе сейсмически станце хоам ма барра, 18-ча октябре, моттигерча ханах 9 сахьати 22 минути яьлача хана Нохч-ГIалгIайчене мохк аьгаб. Цун эпицентр хиннай Грозненa 60 километр къулбехьен-малхбузен оагIорахьа. Рихтера шкалах дига цун низ хиннаб 5,3 балл.

Грозне мохк агара низ 4 балл хиннаб.

Iилмеи техникеи

ТАМАШИЙНА ПЛЕНКА

Ард вий, лоа делхар, ша тохар, шелал оттар кхераш шийн беца чанкхадоагIа полиэтиленови пленка тIатесcай саго. ХIаьта из тIера хьа а йоаккхаргьяц. Йоачан дIааьлча маьлха зIанараша дика йIоахьаь пленка, йоалашйоалаш пе тIера дIаяргья...

Ленинградерча Агрофизически института Iилманхошеи «Пластполимер» яхача Iилма - производственни объединене специалисташеи юрта боахама лаьрхIа кийчъяьча пленкашта юкъейоагIаш я из. Института лабораторееx юртбоахама Iилмай кандидат Котович Илья кертера латташ йолча цхьанне чу сона бIаргайра тайп - тайпарча пленкай образецаш: чакхсадоагIа бос боаца, сигала бесара, баьццара, Iаьржа, йиткъа, сома, хлопчато-бумажни таьшца армированны... Уж я шелалах лораеш йолча грунте кхееча баьццовгIай хьалаш тоадара лаьрхIа: капитальни йолча йIовхал луча хIамаша луш йола боккхача маьхера йIовхал хьаллоаттаяр геттара лоархIамо долча Iай болх беча теплицашка, хIанзарча ханара йIовхал тела хIама а йолаш йолча сезонни теплицашца, тIеххьара, а, вай доаладаьча масалах тарра, пленкашта йола каркас баьцовгIаш шоаш йолаш духхьал элементарно тIера къайларешка.

Ши-шегIа тIера дIайоалача пленках бокъонца цун химически свойствашка хьенка йола цIи таллай специалисташа: «фотойолаю» «пе йоха». Тамаш — пленка, пленка — бIарга ца гург цу тайпара йола бытови цIераш я я цун бокъонца шийн свойстваша хьежжа. Эггара маьхера дар да цун хивои углеписли газой цунна разложени еш ца хилари лаьттaша а баьцовгIашта а цо зе деш ца хилари. Цунах доаллa цхьанха дика гIулакх да цо йIовхал дукхача хана лоаттаеш хилар. Температура цунна кIалхарча моттиге лила а кхо-йиъ градус лохагIа хул арахьарчул, кхы мел долчул совгIа цу наькъана удобреней эффективность лакх а еш.

Тохкамаша хьахьеккхача бесса «бIарга ца гургах» пайда ийбе йиш я тайп-тайпара климатически хьалашка. Ше геттара дика хилар хьахьекхад цо Ленинградски областерча, Якутерча, Узбекистанерча опытия кхашка.

Дукхача шерашка кердадараш лехарой опытон гIо даьд ленинградски Iилманхошта юрта боахама лаьрхIа йола кхыча тайпара маьхера пленкаш кийчъе. Царех цаI я сезонни теплицашта лаьрхIа, дукхача хана лаьрхIа, йIовхал хьаллоаттаеш йола, пленка. ТIахьежача фоторастворимчоа тара я из, амма из кхыча тайпара я. Масала, спектора инфракрасни области нулевой прозорливость хилара. Теплицана тIа цу тайпарча пленка яьча буно дукхача хана хаплоаттаю йIовхал. Из бахьан цхьа тонн хилал йолча пленко кходу 30 тонн гаргга дола условни доагор. Пленка гидрофильни белгаломаша йиш хулийт тIоадала конденсата ерригa маьлха радиаци духьале йоацаш теплицана чуйоргIолча тайпара цун чурча оагIош тIа дIанийсъяла. Шин-кхаь сезонагIа лоа пленко атмосферни кий а лоа а.

ТIеххьара а, дукхача шерашка тIаювла, культураш йинача тIаювла йоархIаш тоIаяра пайда ийбеш йола кхоагагIа — Iаьржа пленка.

Уж ерригa пленкаш маьха еза яц — цар маьхаш дилларча полиэтилена маьхашца нийсде йиш йолаш да. 1985 шера дено нийсазза алсамъяьннад вай мехка царех пайда эцилга.

Нюрина ЯМПОЛЬСКАЯ, АПН корреспондент.

ТЕЛЕВИДЕНИ

20 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.40 — Iуйранара гимнастика.
10.05 — А. С. Грибоедов «Горе от ума». Фильм-спектакль.
12.30 — «Кердадараш».
15.30 — «Кердадараш».
15.50 — Кинопрограмма.
16.55 — «Кхуэш боагIарашта лаьрхIа музыкальни программа». Совзий ЦIен Коллини хелара йерадача.
18.50 — «Iалами вахар».
19.35 — «Борзи ворхI газиаси хердача тайпара». Мультфильм.
19.45 — «Тахан дунен тIа».
20.05 — «Саги лакони».
20.35 — «Керане ка». Телевизионни художественни фильм. Премьера.
20.00 — «Ха».
22.35 — «Кинокамера дунента хьежа». ДIахьер политически обозреватель И. Фесуненко.
23.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

9.00 — «Ха».
9.45 — 10.40 — Документальни фильм.
10.05 — 11.05 — Французски мотт.
10.35 — 11.35 — Истори. 5 класс.
11.05 — ПТУ дешархошта. Астрономи.
12.40 — 13.40 — Советски начальхьажарн бокъоний зараш 8 класс.
13.15 — Кхаэш боагIарашта юкъе футбола РСФСР хьалхье наджара финал.
14.45 — Документальни фильм.
14.55 — Балетни музыка. П. И. Чайковски «Щелкунчик».
Зарни — хьехархочоа.
15.15 — А. С. Пушкин. «Вешай Олегах дола назм». 5 класс.
15.45 — Физика. 10 класс.
16.15 — Н. Г. Чернышевский. «Фуде деза». 9 класс.
17.25 — «Доккхаграшца неттагIая» (нохчий меттала).
17.40 — Киножурнал.
17.50 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
18.05 — ЧИАССР художникий творчестваре историко - революционни тема.
18.35 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла».
18.55 — «Революцие ахелар». Художественни фильм. 7 сери. «79-чa бийсан».
20.15 — СССР хоккейх йола чемпионат. СКА — ЦСКА. II—III периодаш. Перерыве — 20.30 — «Бийса дика хилда шун, бераш!».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Сайна тIалце». Художественни фильм.

21 ОКТЯБРЬ

I ПРОГРАММА

10.00 — Кубок йоачар кубок. СКА (Ростов - на - Дону) — Эйнтрахт (ФРГ). Дона тIарча-Ростовера передача.
10.45 — «Тахан дунен тIа».

20.00 — УЕФА футбола кубок. «Спартак» — Кайзерслаутерн» (ФРГ). В. И. Ленина цIерагIча стадионера трансляци.
22.00 — «Ха».
22.35 — Ерригсоюзни радиои центральни телевидени симфонически эстрадни ашарий оркестра концерт. Кулгалду А. Михайлова.
23.00 — «Спортивни программа». Перерыве — 23.45 — «Тахан дунен тIа».

II ПРОГРАММА

18.55 — «Нохч - ГIалгIайчу гIолла».
19.15 — «Халкъа творчество».
19.45 — «Ударни гIишло ачар».
20.05 — Бераштa. Мультфильм.
20.15 — «ФРГ-ера эргалой».
20.40 — «Шун книжкай гаргIа тIа». Гагиев Гирихан. «Боалашта хила гехад».
21.00 — «Бийса дикахила хийла шун, бераш!».
21.15 — «Дунен халкъашта юкъера панорама».
22.00 — «Ха».
22.35 — «Маьттаха пайпа». Художественни фильм. Венгри.

РАДИО

20 ОКТЯБРЬ

6.30 — «Юртара Iуйре» (эрсий меттала).
6.50 — Передачай программа.
7.00 — Ашарий антракт.
7.15 — «Грозненский рабочий», «Комсомольское племя» газетий обзор.
7.23 — «Сердало» газета обзор.
8.25 — «Автоинспектора бюллетень» (эрсий меттала).
8.30 — «Шофёрий трассашка гIолла» (нохчий меттала).
8.45 — «Болтаве начальхьааоей (300 шу)». Беседа (эрсий меттала).
12.15 — «Юртарча клубе» (гIалгIай меттала).
12.30 — «Къона замано» (гIалгIай меттала).
18.15 — Передачай программа. Хоттам.
18.16 — КПСС XXVI съезда решенеш — вахаре! «Кхоэ бе, тхургдаь вай». Беседа (нохчий меттала).
18.41 — «Юрта боахама хьалхе хаттарашта». Концерт (нохчий меттала).
19.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — «Къаьхьачун чам баьккхача».
19.35 — «Малена оIашагIахьхетар». Концерт.
20.05 — Пионерий ашараш.
21.00 — Моттигерча композиторий назмаш.
21.45 — Бетховен. 32 сюита.

21 ОКТЯБРЬ

6.30 — «Школе атеистически хьехам баьар». Беседа (эрсий меттала).
6.45 — Передачай программа.
6.55 — Ашараш.
7.15 — «Грозненский рабочий» газетий обзор.
7.23 — «Ленинная некъ» газета обзор.
8.20 — Художественни самодеятельноста доакъашхой концерт.
12.15 — «Дунен халкъашта юкъера обозрени» (гIалгIай меттала).
12.30 — «Цхьогlо йолча дезале» (эрсий меттала).
12.50 — Ашараш.
17.00 — Передачай программа. Хоттам.
17.05 — ХIиний симфонически миниатюраш (эрсий меттала).
17.30 — ХIара балха хилла — йоалаpa хьохам. «Къахьегама кхьал доала беркат».
17.45 — Ца бойташ чуйбоа баккха къуакъама. Корреспонденци (нохчий меттала).
18.00 — Керда хоамаш (эрсий, нохчий, гIалгIай меттала).
19.30 — Хоамаш.

УКВ

19.00 — «Хелло, Долли». Радиоспектакль.
20.25 — Лирически назмаш.
21.15 — Ашараши дагалаттара.

Хоттам

Тахан республике гIоллей Грозней кIезиг-дукха морхащ а йолаш, йоачан а йоацаш, Iуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш, малхбоалехьара секунде 0—5 метр чIоагIа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 12 — 17. Грозне 14 — 16 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоана морхаш а йолаш, йоачан а йоачаш, дохк а доалаш, тайп-тайпарча оагIонашкахьара секунде 2 — 7 метр чIоагIа мух а хьекхаш фегара температура бийсана 3 — 8 (къулбаседа районашка — 3+2 градус), дийнахьа 10—15 градус йIовхал йолаш хилен тарлу.

МЕТЕОСТАНЦИ.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 2-45-57; редактора заместителa — 2-85-07; бехктокхама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностен транспортен 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культурa — 9-24-05; письмой — 9-24-07; корректоре — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 2-45-57; заместителя редактора — 2-85-07; ответственного секретаря 9-24-00; отделов партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-24-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадуал шинареи, ереи, шоаттеи деношка

СФ05311. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 3919.